የሰ/መ/ቁ. 59723

ሰኔ 16 ቀን 2003ዓ.ም

ዳኞች፡- ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- አብዱልፈታህ መሐመድ - ጠበቃ ጥበቡ ተስፋዬ - ቀረበ

ተጠሪ፡- ኮልፌ ቀራኒዮ ክ/ከተማ ፍትሕ ጽ/ቤት የቀረበ የለም

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ በገቢ ግብር አዋጅ ቁ 286/94 አንቀጽ 96 እና በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁ 285/94 አንቀጽ 49 እንደዚሁም በወንጀል ሕግ አንቀጽ 349/1/ የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በመተላለፍ ወንጀል ተፈጽሞአል በማለት ተጠሪ ባቀረበው ክስ መነሻነት የተደረገውን ክርክር የሚመለከት ነው፡፡ ክርክሩ የተጀመረው በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን፣ ፍ/ቤቱ የግራ ቀኝ ወገኖቹን ክርክር ከሰማ በኋላ ተከሣሽ የነበረውን የአሁኑ አመልካችን ጥፋተኛ ነው ብሎአል፡፡ በዚህ መሠረትም በአመልካች ላይ ተገቢ ነው ያለውን ቅጣት ወስኖአል፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ በቅጣቱ አወሳሰን ላይ ባለመስማማት ተጠሪ ለከተማው ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት ይግባኝ በማቅረቡ ክርክሩ በድጋሚ የተሰማ ሲሆን፣ ፍ/ቤቱም ይግባኝ የተባለበትን ውሣኔ አፅንቶአል፡፡ በመጨረሻም ተጠሪ ውሣኔው መሠረታዊ የሕግ ስህተት አለበት በማለት ለአዲስ አበባ ከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት አቤቱታ በማቅረቡ በዚህ ደረጃም ክርክሩ ተሰምቶአል፡፡ በመቀጠልም ችሎቱ የሥር ፍ/ቤቶች የሰጡትን የቅጣት ውሣኔ በመሻር አመልካች በስድስት ዓመት ፅኑ እስራት እንዲቀጣ ወስኖአል፡፡ የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበው በዚህ ላይ ነው፡፡

በበኩላችንም አመልካች ነሐሴ 24 ቀን 2002 ዓ.ም በጻፈው ማመልከቻ ያቀረበውን አቤቱታ መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርበን ክርክሩን ሰምተናል፡፡ ክርክሩ የተሰማው የአዲስ አበባ ከተማ ፍ/ቤቶች የተጨማሪ እሴት ታክስን በተመለከተ የሚቀርቡ የወንጀል ክሶችን ለማየት ሥልጣን አላቸው ወይ? በሚለው ጭብጥ ላይ ነው፡፡ በመሆኑም ይህን ጭብጥ ግራ ቀኝ ወገኖች ካሰሙት ክርክር ፣ አቤቱታ ከቀረበበት ውሣኔ እና ከሕጉ ጋር አገናዝበን መርምረናል፡፡

ከላይ እንዳመለከትነው አመልካች የተከሰሰው በሁለት የተለያዩ አዋጆች የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በመተላለፍ ወንጀል ፈጽሞአል ተብሎ ነው፡፡ አዋጆቹ የተለያየ ስያሜ እና ተግባር ያላቸው ሲሆኑ ፣ የመጀመሪያው የገቢ ግብር አዋጅ ፤ ሁለተኛው ደግሞ የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ናቸው፡፡ የዳኝነት ሥልጣን ጥያቄ ያስነሳው የተጨማሪ እሴት ታክስን መሠረት በማድረግ

የቀረበው ክስ ነው፡፡ በዚህ ረገድ የተነሳው ጥያቄ መታየት ያለበት የአዲስ አበባ ከተማ ፍ/ቤቶችን የዳኝነት ሥልጣን በሚመለከት ከተደነገገው የቻርተሩ/የተሻሻለው የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ቻርተር አዋጅ ቁ 361/95 አንቀጽ 41 አንፃር ነው፡፡ በተጠቀሰው አንቀጽ 41/2/ የፍ/ቤቶቹ የወንጀል /የደንብ መተላለፍ የዳኝነት ሥልጣን በዝርዝር ተቀምጦአል፡፡ በዚህ መዝገብ ለተያዘው ጉዳይ አወሳሰን ተገቢነት ያለው ድንጋጌ በፊደል /ሀ/ ሥር የተመለከተው ሲሆን፣ ይዘቱም ፍ/ቤቶቹ በቻርተሩ አንቀጽ 52 በተመለከቱ የፋይናንስ ጉዳዮች ላይ በሚነሱ የወንጀል ጉዳዮች ላይ ሥልጣን ያላቸው መሆናቸውን ይገልጻል፡፡

የቻርተሩ አንቀጽ 52 የከተማ አስተዳደር የፋይናንስ ሥልጣን በዝርዝር የሚያመለክት ሆኖ የዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ /4/ እና /5/ም ለተያዘው ክርክር አግባብነት እንዳላቸው መገንዘብ ይቻላል፡፡ ንኡስ አንቀጽ /4/ የከተማው አስተዳደር በራሱ የሚወሰነው እና የሚሰበሰበው የንግድ ትርፍ /የገቢ / ግብር ፣ የኤክሳይዝ ታክስ እና የተርን ኦቨር ታክስ ብቻ እንደሆነ ሲያመለክት ፤ ንኡስ አንቀጽ /5/ ደግሞ በከተማው ከሚኖሩ ግለሰብ ነጋዴዎች እና በከተማው ባለቤትነት ሥር ከሚገኙ የልማት ድርጅቶች የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚሰበሰበው የፌዴራል መንግስት እንደሆነ እና በመጨረሻ ታክሱ የሚሰጠው ለከተማው አስተዳደር መሆኑን ያመላክታል፡፡ እነዚህን ድንጋጌዎች አንድ ላይ አድርገን ስንመለከት መገንዘብ የምንችለው የተጨማሪ እሴት ታክስን የመሰብሰብ ሥልጣን ለከተማው አስተዳደር በሕግ አለመስጠቱን ነው፡፡ ታክሱን የመሰብሰብ ሥልጣን ካልተሰጠው ደግሞ ታክሱን የመክፈል ግዴታ ያለባቸውን ሰዎች የመከታተል፣ በታክስ ሕጉ አፈጻጸም ረገድ ጥፋት ፈጽመዋል የሚባሉትንም የመክሰስ ሥልጣን ተሰጥቶታል ሊባል አይችልም፡፡ እነዚህ ሁኔታዎች ከታክሱ አሰባሰብ ወይም ደግሞ ከታክሱ አዋጅ አፈጻጸም ጋር የተያያዙ በመሆናቸው ሊከታተላቸው የሚገባው ታክሱን የመሰብሰብ ሥልጣን የተሰጠው የፌዴራል መንግስቱ ነው፡፡ ይህን የማስፈጸም ሥልጣን የተሰጠው የገቢዎች እና ጉምሩክ ባለሥልጣን እንደመሆኑ የወንጀል ክሱ መቅረብ ያለበት በባለሥልጣኑ ዓቃቤ ሕግ ነው፡፡

ጉዳዩ የፌዴራል መንግስቱ ሥልጣን ነው ከተባለም ክሱ መቅረብ ያለበት ለፌዴራል ፍ/ቤት ነው፡፡ በመሆኑም የአዲስ አበባ ከተማ ፍ/ቤቶች የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ በመተላለፍ ተፈጽሞአል የተባለውን ወንጀል በሚመለከት የቀረበላቸውን ክስ ያዩት በሕጉ ሥልጣን ሳይሰጣቸው ነው ለማለት ችለናል፡፡ ፍ/ቤቶቹ በአዋጅ ቁ 361/95 አንቀጽ 52/4/ እና /5/ የተቀመጡትን ድንጋጌዎች የተረጎሙበት አግባብ ትክክል አይደለም፡፡ ስለዚህም ተከታዩን ውሣኔ ሰጥተናል፡፡

ው ሣ ኔ

1. የአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ.ቁ 30746/02 ሚያዝያ 5 ቀን 2002 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ ፣ የአዲስ አበባ ከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት በመ/ቁ 13473 ሰኔ 8 ቀን 2002 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ እና የአዲስ አበባ ከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት በመ.ቁ 13785 ነሐሴ 14 ቀን 2002 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ ተሻሽለዋል፡፡
2. የአዲስ አበባ ከተማ ፍ/ቤት የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁ 285/94ን በመተላለፍ በሚቀርቡ የወንጀል ክሶች ላይ የዳኝነት ሥልጣን የላቸውም በማለት ወስነናል፡፡ በዚህ መሠረትም በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ላይ በመመሥረት በአመልካች ላይ የተሰጠው የጥፋተኛነት እና የቅጣት ውሣኔ ብቻ ተሽሮአል፡፡ መዝገቡ ተዘግቶአል ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሃ/ዲ